

NOVOVĚK

RENEŠANCE

- renesance = znovuzrození
- vzniká v Itálii, kolébka ve Florencii
- podmínky pro vznik
 - 1450 vynález knihtisku
 - zámořské objevy - 1492 objevení Ameriky
 - 1521-1523 obeplutí světa
 - reformace církve - John Wycliff, Jan Hus, Martin Luther
- obdiv k znovuobjevenému umění řecké a římské antiky
- rozvoj věd – astronomie, historie
- člověk má vlastní rozum, názor, myšlení, je schopná rozhodování
- zdůrazňuje pravdu, snaha o odstranění utrpení v lidském životě
- **architektura** - vrací se k antickému a románskému umění
 - fasády jsou zdobené sgrafity (psaníčkový vzor)
 - Donato Bramante – započal stavbu chrámu sv. Petra v Římě
 - palác Louvre v Paříži
- **sochařství** - tematika náboženská, biblická
 - často zobrazují lidské tělo - Donatello

- **malířství** - příroda, perspektiva, nabylo oblivněno antikou
- zachycovaly i psychiku - stavy duše, emoci
- Botticelli - Zrození Venuše, Leonardo da Vinci - Poslední večeře

Charakteristika hudby

- měla vyjadřovat city člověka, smyslnost, novou zvukovost
- vokální polyfonie byla nejčastěji čtyřhlasá, zvětšil se rozsah partů
- nejvíce se skládali sborové skladby
- hlasy byly rovnocenné
- instrumentální hudba se začala osamostatňovat
- církevní tóniny nahradilo dur-mollové citění
- vysoké hlasy v Sixtinské kapli zpívali falzetisté, od 16. století kastráti (ne ženy)

Hudební nástroje

- hlavně zpěv
- roketle, pumorty, cinky, trubky, pozouny, dulcin (fagot), serpenty, lesní rohy
- *strunné nástroje* – loutna, harfa, **lyra da braccio** - předchůdce houslí, **viola da gamba** - violoncello, **viola da braccio** – viola
- *klavírní nástroje* – cembalo, spinet, klavichord, varhany, clavicembalo

Instrumentální formy

- toccata, preludium, chaconna, passacaglia – skladby pro varhany, loutnu
- saltarello, pavana, galliarde, allemanda – hudba k tanci

Vokální formy

- žalmy, hymny, mše, lamentace, ofertoria, madrigaly, motety

Notace

- autoři začali zdobit začátky skladeb ozdobným písmem
- psalo se bílou menzurální notací
- **tabulatury** - znázorňovali hmaty na nástroj
 - kombinace čísel, písmen, not a symbolů

Česká renesance

- díky husitským válkám kulturní zdržení
- po husitství se znovu začal vytvářet vícehlas
- vznikají **kancionály** - tištěné sbírky s duchovními písněmi
 - nejstarší – **Česko-bratrský kancionál Lukášův** – 1501
- známé šlechtické kapely – rožmberská v Českém Krumlově, na hradě Pecka - vlastnil ji Kraštof Harant

Jan Blahoslav - představitel jednoty bratrské
 - autor **Šamotulského kancionálu a Ivančického kancionálu**
 - napsal 1. českou hudební nauku **Muzika**

Jan Amos Komenský - průkopník moderního pojetí školní hudební výchovy
 - skládal písně – **Spi mé malé poupě**
 - 1505 - **Franusův kancionál královéhradecký**
 - **Královéhradecký speciálník** – zpěvníky jednoty bratrské

Jan Campanus Vodňanský - rektor Karlovy univerzity
 - psal latinsky, zhudebňoval žalmové překlady

Kryštof Harant z Polžic - šlechtic, skladatel, diplomat, dvořan a válečník
 - 1621 byl popraven na Staroměstském náměstí
 - působil na Ferdinandově dvoře